

Marc van de Bilt: 'Tot 2014 geen probleem met vlas'

Vechten voor de vlasteelt

Het Nederlandse vlasareaal is de laatste jaren al gehalveerd en met de ontkoppeling valt ook de Europese hectarepremie weg. Toch verwacht Marc van de Bilt van zaadleverancier en verwerker Van de Bilt Zaden en Vlas tot 2014 juist een opleving van de vlasteelt. Alleen dit jaar is onzeker.

Marc van de Bilt in de zwingelfabiek: „Subsidie zorgde voor een bodem in een speculatieve markt en gaf de boer ook zekerheid. Wij proberen de teelt toch interessant te houden.”

Het Nederlandse vlasareaal is sinds 2006 gehalveerd, van 4.400 hectare naar pakweg 2.200 hectare. Waardoor?

„Het areaal zakte sterk vanwege een slechte markt vanaf 2008. Die ontstond door overproductie. In totaal is een derde van het areaal in Nederland, België en Frankrijk verdwenen. Er staat nu zeventigduizend hectare vlas in West-Europa. Dat is te weinig: er is minimaal negentigduizend nodig. Normaal staat er 85 tot 105.000 hectare. Dat er nu te weinig is, komt doordat telers minder teelden. Bovendien was de Nederlandse oogst de afgelopen twee seizoenen slecht. Zo is een tekort aan vlas ontstaan, met als gevolg dat de prijzen nu skyhigh zijn. Dat is de trage varkenscyclus in vlas, veel trager dan in bijvoorbeeld uien. In dat gewas heb je het ene jaar superhoge prijzen, het jaar erop staat er veel te veel en zijn de uien niets meer waard. Het vlasareaal stijgt weer, maar de oogst van dit seizoen is mislukt. De prijs stijgt dus nog verder, de markt wordt onbeheersbaar. Er is gewoon te weinig vlas.”

Hoe ziet het komende seizoen eruit?

„Het vlasareaal zal stijgen, maar slechts beperkt. Dat komt vooral door de concurrentie met tarwe. Ik zie het niet zo somber in, ik verwacht komend seizoen een stijging van vijfendertig procent. Nu staat er in Nederland ruim tweeduizend hectare, dat een is stijging van twintig procent ten opzichte van seizoenen 2009-2010. Ik hoop op meer telers, we zijn al weer volop aan het plannen voor de komende seizoenen.”

Er is komend seizoen geen Europese landbouwsteun meer gekoppeld aan een teelt. Er is een algemene inkomenssteun voor de telers. Verwerkers krijgen de 250 euro per hectare niet langer en de zaai-aanbesteding van circa vijftig cent per kilo verdwijnt. Hoe pakt de ont koppeling uit voor de vlasteelt?

„Nu de vlasprijs hoog is, concurreert vlas goed met graan. Onder normale omstandigheden haal je twaalf balen à honderdvijftig euro van een hectare. Dat is achttienhonderd euro per hectare plus kortevezel- en zaai-aanbesteding en in totaal vijfhonderd euro subsidie zaai-aanbesteding en verwerkingssteun. Graantelers oogsten negen ton tegen achttien, negentien cent. Dan zit je aan zestien, zeventienhonderd euro. Inmiddels ligt de vlasprijs al boven de tweehonderd euro, dus ook zonder steun is vlas te telen. Naast de steun aan de telers valt echter ook de subsidie voor de verwerkers weg. Dat geld gaat nu naar de boeren. Oneerlijk, in mijn ogen. De ont koppeling is verlamrend voor de vlasteelt, dat merk je ook in de andere landen van de Europese Unie. Telers kiezen niet meer voor kleine producten. Ik ben bang dat het net als in Frankrijk gaat: graan telen en de inkomenssteun komt toch wel.”

Waarom hebben akkerbouwers die gekoppelde steun nodig, de prijzen zijn toch goed?

„De subsidie zorgde voor een bodem in een speculatieve markt. Het vlakkt de markt wat af en dat zorgt voor een gezondere, minder gespannen situatie. Het

geeft de boer ook zekerheid. Daarom pleitte de vlassector ook voor een Artikel 68-regeling voor vlas.” (Artikel 68 maakt het lidstaten van de EU mogelijk beslag te leggen op een deel van de rechtstreekse inkomenssteun, om bijvoorbeeld maatregelen op het vlak van milieu en productkwaliteit te kunnen nemen. De Fransen gebruiken het artikel om de erwten-teelt te ondersteunen. Staatssecretaris Henk Bleker van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie ziet echter geen juridische mogelijkheden om het artikel te gebruiken, red.)

„Nu de ont koppeling een feit is, zien de andere overheden ook wel in dat kleine producten in de verdrinking komen. Er moet dus geld komen voor biodiversiteit, met daarbij een verplichting om meer verschillende producten te zaaien. Die steun komt in 2015.”

Kon de Vlascommissie van het Productschap Akkerbouw – waar u deel van uitmaakt – Bleker niet overtuigen?

„We hebben als vlassector veel moeite gedaan om een beroep te doen op Artikel 68. De provincie Zeeland vindt de teelt ook belangrijk voor het gebied en steunde het initiatief daarom ook met een stevige lobby. Het is wel degelijk juridisch mogelijk, dat hebben we binnen het Productschap Akkerbouw allemaal uitgezocht. Maar het is nu te laat. Zeer teleurstellend. Ik wil het er niet meer over hebben.” (Aanvragen hadden voor 1 augustus in Brussel moeten liggen, red.)

Dus de vlasteelt komt toch onder druk in Nederland?

„Het areaal herstelt zich, maar verdere groei boven het niveau van voor de crisis zit er niet in. We komen op vier- tot vijfduizend hectare. Steun voor de teelt is noodzakelijk om de economische crisis door te komen. Het is moeilijk te zeggen wat er precies gaat gebeuren. De prijzen verdubbelden al voordat er sprake was van een misoogst. Geen idee wat het effect van de hoge prijzen is. Ik zit al jaren in het vak, maar dit heb ik niet eerder meegemaakt. Misschien gaat de vlasconsumptie omlaag en wordt er meer katoen gebruikt in plaats van vlas. Of wol. Vlas heeft echter wel een vaste positie, omdat bij industriële weefsels en in tafellinnen veel vlas wordt gebruikt.”

Als telers kiezen voor een makkelijker gewas en de markt vraagt minder, dan verdwijnt de teelt toch uit Nederland?

„We moeten telers motiveren vlas te blijven telen. Ik ga ervan uit dat het lukt, ook na de ont koppeling. Vlas is echter geen gemakkelijke teelt. Het vereist veel kennis en er is een zorgzame boer nodig om het te telen. Het moet voor de honderdste dag zijn gezaaid en voor de tweehonderdste dag dient het geoogst te zijn. Dit jaar was het tien weken droog tijdens die honderd dagen. Dan gaat het fout. Het luistert nauw. Ook als de grond te nat geploegd is zoals in het najaar van 2010, wil vlas niet groeien. Te kort gewas wordt afgekeurd voor de textiel, de duurste markt. Het kan hooguit naar de papierindustrie.”

Biedt het nieuwe Europese landbouwbeleid vanaf 2014 soelaas?

„Ik zie wel wat in de verplichte vergroening van de landbouw, met een bescherming voor kleine telers. Het idee is om telers te verplichten een breder bouwplan op te zetten. Dat is tenminste het plan van Eurocommissaris Dacian Cioloș voor de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid. Telers zijn volgens dat voorstel wel vrij in de keuze van de teelt, maar bij een oppervlakte van drie hectare en meer moeten minstens drie verschillende producten worden geteeld. Anders vervalt de inkomenssteun.” (De kleinste teelt mag niet minder dan vijf procent van het bouwplan uitmaken, de grootste niet meer dan zeventig procent. Cioloș wil ook maatregelen die de variatie in de teelt, permanent grasland en ecologische maatregelen via de voorwaarden voor de steun garanderen, red.)

Wat gaat Van de Bilt Zaden en Vlas ondertussen doen?

„Wij zoeken nieuwe afzetmarkten en meer verschillende toepassingen voor vlas, zodat de teelt interessant blijft. Ondertussen kunnen we met grotere voorraden ook meer stabiliteit verkrijgen. Dat is echter duur. Als wij ruimere voorraden aanhouden, hebben de telers meer mogelijkheden hun bouwplannen aan de markt aan te passen. De samenwerking tussen telers en verwerkers is belangrijk. Participatie-teelt is het beste voor de continuïteit van de vlasteelt. De boer houdt dan in zijn bouwplan meer rekening met de vlasteelt en die telers oogsten gewoon meer. Het zijn specialisten.

We blijven pleiten voor bescherming van de vlasteelt. Het is goed voor de biodiversiteit en vlas heeft een hele nuttige rol in het bouwplan. Het is een goede dekvrucht voor andere kleine producten, zoals gras en karwij. Het zorgt voor een zeer gunstige ecobalans, het gewas vraagt weinig chemie en stikstof en levert een maximum aan grondstoffen. Vlas is eigenlijk het enige agrifitatieproduct dat we in Nederland hebben.

Vergeleken met katoen is de vlasteelt veel schoner en met vlas verwerkt in producten als auto-onderdelen of bouw materiaal wordt veel CO2 vastgelegd. Als het aan het einde van zijn levensduur is, is het bovendien makkelijk opnieuw te gebruiken.

Vlas is dus eigenlijk heel duurzaam en daar gaan we Bleker en zijn ambtenaren nog eens op wijzen. Wellicht heeft de overheid wel geld over voor het stimuleren van biodiversiteit en duurzaamheid.”

En op korte termijn?

„Ik denk dat we net aan het minimum van tweeduizend hectare vlas komen in een straal van 250 tot driehonderd kilometer rond Sluiskil, waar ons bedrijf zit.

Vlas kun je maximaal driehonderd kilometer vervoeren, anders spelen de transportkosten een te grote rol. Het scheelt dat de producenten van eindproducten noordelijk van ons zitten. Als we vlas uit Frankrijk halen, zijn we al halverwege als het in Sluiskil is. Zo kunnen we het volhouden.” ■